

El menjar de les escoles és retallable?

Les beques de menjador són un bon exemple dels silencis mediàtics que protagonitzen l'actualitat social: coses que passen i no se saben, coses que passen i només en parlen els que les pateixen. Malgrat tenir poc ressò, res evita que des d'inici de curs les escoles de Catalunya estiguin vivint un autèntic drama quotidià al voltant de les anomenades beques de menjador. Es tracta de les ajudes individuals pel servei de menjador que sol·liciten les famílies amb dificultats socioeconòmiques i les famílies amb dificultats geogràfiques d'accés a l'escola. El finançament d'aquestes beques va a càrrec del pressupost del departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, si bé la gestió de les ajudes l'assumeixen els consells comarcals. L'actual context de retallades ha provocat que enguany la confirmació de la quantia pressupostària del govern català no arribés fins a la setmana passada als consells comarcals, tot i que el curs es va iniciar al setembre, fa set mesos. Davant la llarga espera, alguns consistoris com l'Ajuntament d'Hospitalet havien optat per avançar els diners. De la mateixa manera, algunes AMPA havien

assumit la despesa pendents de l'arribada de les ajudes. Finalment, les beques de menjador van arribar la setmana passada i, com tots els indicis deixaven entreveure, les retallades es van afegir al retard.

Enmig d'assemblees nacionals, Eurovegas, indults i un llarg etcètera, el silenci mediàtic al voltant de les beques menjador no evita el conjunt de problemes socials que emergeixen quan els diners arriben tard i són escassos. Quins són aquests problemes socials?

El primer problema és el de caràcter assistencial i sorgeix amb el retard de les beques menjador. Més enllà de les famílies que sol·liciten l'ajuda perquè viuen lluny del centre escolar, la majoria de famílies sol·licitants tenen una situació socioeconòmica adversa. Entre aquestes n'hi ha que viuen situacions extremes en què és difícil assegurar un mínim de condicions nutricionals als fills, als quals només es pot garantir un plat d'arròs per dinar i un altre per sopar. Aquestes situacions s'han accentuat per la crisi

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

paració amb els cursos anteriors, hi ha hagut més famílies que han sol·licitat l'ajuda, però menys dotació pressupostària per part de la Generalitat. Aquest decalatge entre demanda i oferta s'ha traduït en un conflicte social en moltes escoles on les famílies amb més dificultats han entrat en competència per uns recursos escassos. L'origen de les famílies no ha quedat al marge d'aquesta competència, de manera que el conflicte econòmic s'ha percebut com

un conflicte cultural.

Com explica la teoria sociològica del cap de turc, els prejudicis fan que l'immigrant sigui vist com el competidor i l'origen de tots els mals de la classe treballadora autòctona. Enfrontats per la *misèria*, es culpabilitza l'igual, es fragmenta la consciència de classe i s'oblida que l'origen del problema és fruit d'una decisió política.

El tercer problema és el de caràcter laboral. El retard i la retallada de les beques de menjador tenen costos laborals per a les empreses de càtering i per a algunes famílies. D'una banda, moltes empreses que s'encarreguen del servei de menjador escolar s'han vist obligades a reduir part del personal amb el retard de les beques: era insostenible mantenir tres monitors de menjador per a quinze nens. A més, l'arribada de les beques no ha estat una garantia per tornar a contractar tot el personal acomiadat atesa

la reducció del número d'alumnes becats. Aquest curs els menjadors no estan tan plens com el curs passat, ni pel que fa als alumnes ni pel que fa al personal laboral. D'altra banda, el retard en les beques també implica costos laborals per als pares i, sobretot, les mares aturades que porten els seus fills a l'escola pública. Mentre esperaven que arribés l'ajuda per al servei de menjador, tenien limitada la seva disponibilitat per cercar feina perquè a les dotze havien d'anar a recollir les criatures, fer-los el dinar, portar-les a l'escola a les tres i anar-les a recollir a dos quarts de cinc.

Silenciar el conjunt de problemes assistencials, socials i laborals que envolten el retard i la retallada de les beques menjador no és una casualitat. Si ja és difícil fer sentir la veu dels col·lectius socials que pateixen l'escassetat dels recursos materials bàsics, encara ho és més quan el col·lectiu afectat està enfrontat internament perquè els seus membres pensen que l'enemic és el que està en la mateixa situació.

econòmica i es fan paleses, sobretot, a les escoles situades als barris més desfavorits de les ciutats. Per als fills d'aquestes famílies el retard en les beques menjador suposa, una vegada més, ploure sobre mullat. Des d'un punt de vista de les desigualtats socials en salut, està demostrat que els dèficits en la qualitat alimentària d'infants i joves passen factura al cap del temps. En la vida d'un infant de cinc anys passar set mesos menjant arròs té un cost per a la salut.

El segon problema és el de caràcter social i sorgeix quan les retallades s'apliquen a les beques de menjador. Paradoxalment, el context de crisi econòmica explica per què, en com-

En algunes escoles les famílies amb més dificultats han entrat en conflicte per les beques de menjador. El cap de turc: les famílies immigrants